лікарів.

Аналізуючи роботу аптеки, яка є закладом охорони здоров'я, в лікувальному процесі пацієнта, можна відзначити, що саме тут якнайширше застосовується індивідуальний підхід до пацієнта. Пацієнт виступає активним учасником свого особистого лікування з професіональною відповідальністю провізора.

В сучасних умовах фармацевтичної опіки потребує не тільки хворий, але й лікар. У даному контексті необхідно ураховувати той факт, що для фахівців з вищою медичною освітою фармакотерапія і фармакологія складають лише незначний компонент їхньої освітньої програми, у той час як базова освіта фармацевта майже виключно стосується вивчення лікарських засобів. Щомісяця Державним фармакологічним центром МОЗ України реєструються десятки нових лікарських засобів як вітчизняного, так і зарубіжного виробництва, виявляються нові властивості вже відомих лікарських препаратів. Одночасно надходить інформація про виникнення побічних ефектів, взаємодії ліків між собою, з їжею, алкоголем та інше. Своєчасно проінформувати лікаря з питань, що входять до кола професіональних обов'язків провізора – основна мета проведення фармацевтичної опіки лікаря.

Для успішного проведення фармацевтичної опіки була опрацьована модель на кафедрі фармації ВНМУ імені М.І. Пирогова та мережі аптек «Бажаємо здоров'я» м. Вінниці в межах профілактики та лікування хворих, яка включає перелік необхідних заходів, які повинен проводити аптечний працівник при відпуску лікарських засобів з аптеки. При цьому було застосовано законодавчі акти та накази МОЗ України, які мають безпосереднє відношення до проблеми фармацевтичної інформації про лікарські засоби та етико-деонтологічні аспекти, які пов'язані із стосунками між хворим та провізором.

Аналізуючи основні вимоги до інформації для пацієнта та раціонального застосування лікарських засобів, необхідно, на нашу думку, притримуватись наступних положень:

- ✓ зближення професійних інтересів лікаря і провізора, які повинні бути спрямовані на хворого, їх професійні знання і досвід, норми професійної фармацевтичної етики;
- ✓ проводити аптечним працівникам роз'яснювальну, консультативну роботу з питань застосування безрецептурних лікарських препаратів для відповідального самолікування, тим самим «не зашкодити» здоров'ю пацієнта;
- ✓ здійснювати контрольну функцію щодо виявлення серед відвідувачів аптеки осіб з «загрозливими» симптомами, які вимагають обов'язкового звернення до лікаря;
- ✓ активно залучатись до заходів щодо попередження та виявлення побічної дії ліків;
- ✓ наявні на сучасному етапі моделі фармацевтичної опіки необхідно переглянути та доповнити правовими положеннями;

Отже, необхідно створити збалансовану, адекватну нормативну базу, яка б забезпечила рівні та прозорі умови для діяльності всіх учасників фармацевтичного ринку.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЛІКО-ПОВ'ЯЗНІ ПОМИЛКИ» В МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ ТА В УКРАЇНІ

Котвіцька А. А., Сурікова І. О.
Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Одним із шляхів реалізації конституційного права громадян на якісну медичну та фармацевтичну допомогу є злагоджене функціонування системи надання фармацевтичної допомоги, особливо в аспекті якості послуг, що надаються, а також, забезпечення міжнародних стандартів якості лікарських засобів (ЛЗ), а також системи якості ЛЗ, та ефективного функціонування системи фармацевтичного нагляду. Маніфестом Erice (The Erice Manifesto)

сформульовано сучасний підхід, ключовим акцентом якого є безпека пацієнтів та зведення до мінімуму побічних реакцій.

При дослідженні причин виникнення несприятливих наслідків лікування нами встановлено, що на сьогодні не існує уніфікованої термінології для їх визначення та аналізу. Міжнародний досвід свідчить, що для характеристики помилок під час фармакотерапії використовується термін «medication error», що визначається як ліко-пов'язана помилка.

За визначенням Національної координаційної ради США щодо рапортування та попередження ліко-пов'язаних помилок (NCC MERP), ліко-пов'язана помилка – це будь-яке явище (появи якого можна було б уникнути), яке сталося під час застосування ЛЗ під контролем медичного працівника, пацієнта або споживача, та яке може призвести до невідповідного застосування ЛЗ чи завдати шкоду здоров'ю пацієнта. Як правило, такі явища можуть бути пов'язані з професійною діяльністю, ЛЗ, процедурами (технологіями) і системами, що включають призначення, передачу призначень від одного фахівця до іншого, інструкцію до застосування, упаковку, номенклатуру, склад ЛЗ, відпуск, дистрибуцію, управління, рівень знань, моніторинг і застосування.

Як свідчать дані міжнародних джерел, важливого значення у процесі виявлення, реєстрації, оцінки та попередження ліко-пов'язаних помилок набувають центри фармаконагляду. За результатами роботи воркшопу з питань ліко-пов'язаних помилок (European Union regulatory workshop on medication errors) були сформовані ключові рекомендації, які стали доповненням до Належної практики з фармаконгаляду. Дані рекомендації стосуються процесів виявлення, реєстрації та оцінки ліко-пов'язаних помилок, в рамках функціонування систем фармаконагляду країн ЄС.

Необхідно зазначити, що на сьогодні в Україні Наказом МОЗ № 299 від 21.05.2015 р. затверджено стандарт «Настанова Лікарські засоби. Належні практики фармаконагляду», а також здійснюється низка заходів щодо подальшого розвитку системи фармаконагляду, зокрема розроблено наказ МОЗ України від 13.09.2010 № 769 "Про затвердження Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011-2020 роки", яким передбачено її розбудову шляхом залучення співробітників аптечної мережі до інформування про випадки побічних реакцій при застосуванні ЛЗ та впровадження моніторингу ефективності та безпеки ЛЗ у стаціонарах закладів охорони здоров'я. Разом з тим, незважаючи на високу оцінку міжнародних експертиз, вітчизняна система фармаконагляду, на жаль, не враховує дані щодо лікопов'язаних помилок, та вищезгадані рекомендації поки ще не включені до Настанови.

Таким чином, можна стверджувати, що на сьогодні не існує уніфікованої термінології щодо несприятливих наслідків лікування та побічних реакцій, а для характеристики проблем фармакотерапії використовують поняття «ліко-пов'язаної помилки». Системи фармацевтичного нагляду багатьох країн враховують дані щодо ліко-пов'язаних помилок як на міжнародному так і загальнодержавному рівнях. Стосовно української системи фармаконагляду – вона в цілому відповідає міжнародним стандартам, але на даний момент ще не враховує усіх розроблених рекомендацій та потребує реформування, зважаючи на євроінтеграційні процеси.

A PHARMACIST IS "THE LAST LINE OF PATIENTS' PROTECTION"

Safiulina Z. R., Sofronova I. V.
National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine

Introdiction. "Just as in the case of nuclear energy, health care is a dangerous environment where mistakes can lead to injury and death." Therefore, it is important that highly qualified specialists work in healthcare system: physicians, pharmacists, nurses. World Health Organization pays a lot of attention to the role of pharmacists and held a series of meetings where their important